

6 | Kajak vs roddbåt

Att titta framåt eller bakåt, det är frågan som vår försökskanin har funderat på den senaste tiden.

28 | De fyra klassikerna

Västkustens mest populära klätterklippor är testade.

62 | TEST Löparskor

35 modeller från det övre prissegmentet har hårdtestats.

Outside

CHEFREDAKTÖR

Glenn Mattsing
glenn@outsideonline.se

REDAKTION

JONAS HOLLANDER, ALVARO SUSENA,
LARS LARSSON

MEDARBETARE I DETTA NUMMER

MATTIAS HILDENBORG, BJÖRN OLIN, MARIA
PETTERSSON, ANDERS BURMAN, MAGNUS
KARLSSON, FREDRIK SCHENHOLM, TORBJÖRN
SKÖLDEFORS, SARAH BRUZE, TOMMY AN-
DERSSON, CENNETH SPARBY, AGNETA KVIST

GRAFISK FORM

Mats Petersson
mats@outsideonline.se

ANSVARIG UTGIVARE

Jonas Hollander

MARKNADSCHEF

Patrik Adaktusson
patrik@outsideonline.se

BESÖKSADRESS

SMÅLANDSGATAN 6, 352 35 VÄXJÖ

E-POST

info@outsideonline.se

POSTADRESS

Outside
Smålandsgatan 6
352 35 Växjö

TELEFON 0470-264 30

WEBB WWW.OUTSIDEONLINE.SE

PRENUMERATIONSÄRENDE

Online kundtjänst WWW.PRENSERVICE.SE

TEL: 0770-45 71 24

Kundtjänst öppettider 08.30 - 16.00

ADRESS: TITELDATA AB, KUNDTJÄNST 112 86

STOCKHOLM

TRYCK

Sörmlands Grafiska AB, Katrineholm

Redaktionen ansvarar ej för inskickat,
ej beställt material. Eftertryck utan
skriftligt tillstånd är förbjudet.

Outside publiceras och distribueras på licens
av Mariah Media INC, USA. Outside är ett regis-
tererat varumärke av Mariah Media INC.

99% säger sig vara beredda att rekommendera
Outside till en bekant. Gör gärna det.

PROFIL: JOHAN LUHR

Klättraren johan Luhr har gjort flest leder i landet, men han erkänner att "det sattes upp en del skit också". **SID 24**

FYSIK: ÖKA TEMPOT

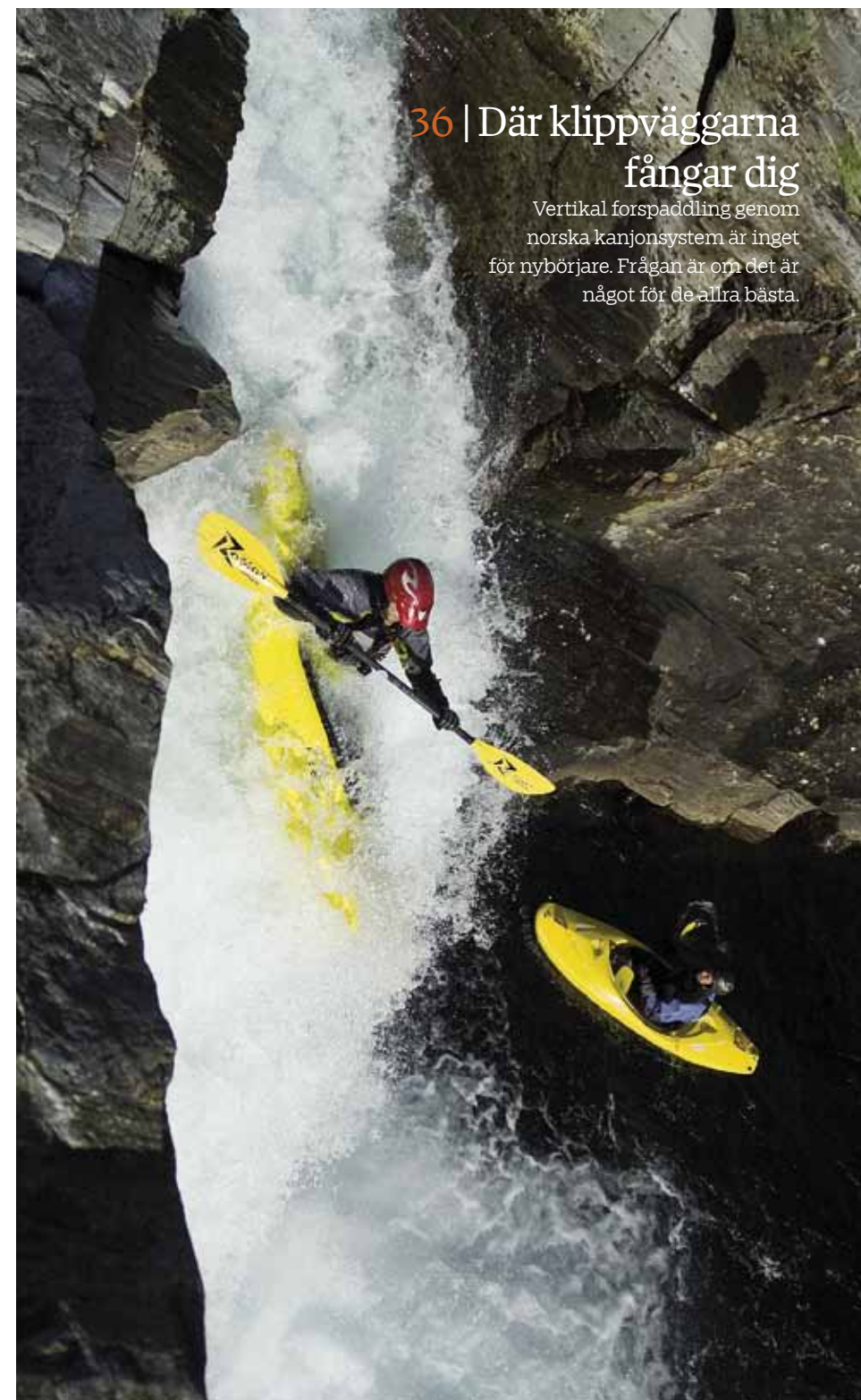
Grunden är lagd. Nu gäller det att öka tempot för att nå toppformen. Ta hjälp av Toppformens byggstenar, del 2. **SID 49**

GULD (BJÖRN)-FROSSA I YUKON

Cenneth Sparby reste till Yukon för att uppleva vildmark och få guldfrossa. Han fick björnfrossa. **SID 74**

BLACKDIAMOND

"De gör allt fel", tyckte någon. Men företagets udda strategi har gjort dem till ett av de mest etablerade i klätterbranschen. **SID 82**

36 | Där klippväggarna fångar dig

Vertikal forspaddling genom norska kanjonsystem är inget för nybörjare. Frågan är om det är något för de allra bästa.

42 | Kajakpaket

56 | Slackline

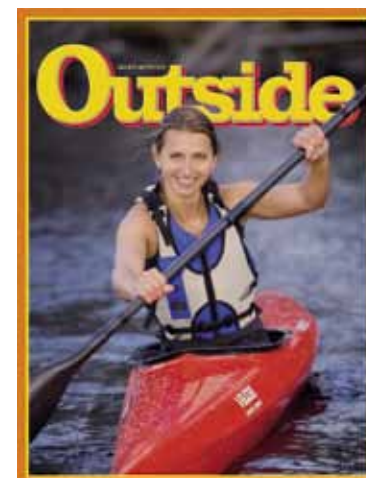

Foto Glenn Mattsing

DÄR KLIPPVÄGGARNA FÅNGAR DIG

AV LARS LARSSON

Forspaddling i en kanjon, instängd mellan lodräta klippväggar, och utan andra utvägar än att fortsätta framåt oavsett hur svåra forsarna blir, ter sig för många skrämmande. Dennis Franzén tycker att det är det bästa som finns.

Detta är norska Vestlandets djupaste raviner.

”Håll i repet och klättra ut över kanten”, uppmanar Dennis mig. Jag tittar oroligt ut över axeln och ser det grönskimrande vattnet sju meter längre ner. Ovanför oss reser sig en flera hundra meter hög bergvägg, som gör det omöjligt att ta sig ur den kanjon vi befinner oss i. Nedanför oss, ett tiotal meter längre uppströms, har nedfallna klippblock skapat en farlig och ofarbar fors. Enda vägen att ta sig vidare är att klättra upp förbi denna passage och sedan fira sig tillbaka ner till vattnet utför en nästan lodrät vägg. Därifrån går det att fortsätta paddlingen på Raundalselvi – en av Norges tuffaste älvar.

Jag håller den nedhängande änden av repet med högerhanden och greppar krampaktigt om förankringen med den vänstra. Kruxet är att krypa ut baklänges över kanten tills jag får repet till förankringen sträckt, först därefter kan jag börja fira.

Höjdrädsla och rädsla för att drunkna i vatten är starkt nedärvda och instinktiva. Denna tur kombinerar både höga klippor och livsfarliga klass 6-forsar. Med andra ord det bästa av två världar.

Jag tar mod till mig och hasar mig ut över kanten baklänges. ”Ta det lugnt, jag håller dig i repet”, säger Dennis lugnande. När jag väl slappnar av och låter selen och repet bära mig är det inga problem. Sakta men säkert firar jag mig ner med små hopp, tills jag kommer ner i vattnet och kan koppla ur mig.

Det är en hisnande känsla att stå nere i botten av kanjonen helt omsluten av klippor. Allt är så stort. De nedrasade blocken som ligger i botten är stora som tvåvåningshus och man kan se var de har suttit på väggen ovanför.

Efter att klätterutrustningen samlats ihop och packats ner i kajakerna igen paddlar vi vidare. Alla är glada och uppslupna eftersom vi nu klarat oss förbi det knepigaste partiet och den djupaste delen av kanjonen. Men det dröjer inte länge förrän vi stöter på nästa utmaning i form av ett större vattenfall.

Under normala förhållande väljer du vanligtvis vilka forsar du vill paddla och vilka du hellre bär förbi, om du tycker att de är för svåra. Men när du befinner dig i en kanjon förändras dessa spelregler. Vissa forsar kan fortfarande vara lätta att bära förbi, andra kräver fullfjädrad klätterutrustning. Vissa kan vara omöjliga att ta sig förbi på annat sätt än att paddla dem, så kallade ”must run”-sektioner. Ofta är denna typ av passager också omöjliga att rekognosera.

Det är dessa faktorer som gör det så psykiskt påfrestande att paddla i en kanjon. Lägg därtill den högre risken på grund av att det i en kanjon är extremt svårt, näst intill omöjligt, att utifrån komma till undsättning för en räddningsaktion. Vi hade passerat den sista möjligheten att backa ur. Nu fanns ingen återvändo. Enda vägen ut var framåt.

NORGETUR MED DENNIS

Det var i mitten av september förra året som vår minibuss rullade iväg mot Norge. Att åka på hösttur har blivit en tradition för 37-åriga Dennis Franzén som driver företaget Nordäventyr i Idre och Mora. De jobbar framförallt med forsränning, vilket innebär att när det är som bäst paddling hemma i Sverige är det också högtryck på jobbet. Därför passar det honom perfekt

att dra till Norge efter säsongsavslutningen i september.

Konstellationerna brukar se olika ut från år till år, men det är alltid Dennis som är initiativtagaren till höstturerna och oftast brukar några av hans guider följa med. I år blev det Stefan Pettersson, 32, Jonas Björklund, 26, och jag själv som hakade på. Både Stefan och Jonas har jobbat åt Dennis som forsränningssguider och känner honom därifrån. Själv lärde jag känna Dennis när han i slutet av 90-talet började arrangera tävlingar i freestylepaddling vid sin lokala surfväg, Klingvalsen, i Storån i Idre.

Dennis är en av de få i Sverige vars fokus alltid legat på att köra branta älvar och vattenfall. Under åren har han som ingen annan fått rykte om sig att vara en våghals som saknar spärrar och handlöst kastar sig utför stora vattenfall.

En stor del av legenden kring Dennis uppstod 2001, när han blev den förste (och troligtvis siste) att paddla de beryktade Röafallen i Norge. Jag var själv med på plats med en filmkamera i händerna. Dennis hade frågat om vi ville följa med som säkerhet och dokumentera när han skulle paddla ett vattenfall som han sa sig ha rekat i fyra år. Han hade bland annat dykt i poolen för att försäkra sig om att landningen var djup nog. Jag tyckte givetvis att det lät som en bra idé, men när vi kom fram till Röafallen insåg vi att detta troligtvis var det högsta och sjukaste vattenfall vi någonsin sett. Det var säkert över 30 meter högt, men bara de sista 15-20 metrarna var vertikala.

Det gick inte riktigt som Dennis hade tänkt sig. Kajakerna accelererade så snabbt

att den blev omöjlig att styra och han tappade kontrollen. Halvvägs ner studsades han mot en sten, vilket roterade kajaken i luften så att han handlöst föll den sista biten baklänges och upp och ner.

Lyckligtvis landade Dennis i poolen, undgick klipporna med en hårsman och kom undan luftfärden utan en skråma. Det hade kunnat sluta betydligt värre.

Efteråt publicerade vi en artikel om äventyret på webben tillsammans med en film (Sök på ”Röafallen dennis” på youtube.com). Efter att de sett filmen dömdes många snabbt ut Dennis som en omdömeslös galning och ett par år senare spädde myten på ytterligare, då han i

forspaddlingsfilmen ”Bultsugga” körde fler stora fall i Norge.

VESTLANDET

Målet för vår septemberresa var det norska Vestlandet och Voss, som av många anses vara forspaddlingens motsvarighet till vad Chamonix är för extremskidåkare. I Norge finns forspaddling av världsklass och i området kring Voss finns fler körbara vattenfall än någon annanstans i Europa. Genom extremsportsveckan, som arrangeras i Voss varje år i slutet av juni, har orten också blivit något av ett centrum för alla typer av adrenalinpundare.

Landskapet på Vestlandet är storslaget

OVAN Minibuss med takräcke och en cykel att köra skyttel med var en perfekt lösning. VÄNSTER Jonas Björklund med den djupaste delen av Meringajuvet bakom sig.

och dramatiskt. Voss ligger mellan Norges två längsta fjordar, i söder Hardangerfjorden och i norr den över 20 mil långa Sognefjorden. Från vattnet skjuter branta fjäll rakt upp mot himlen och på de små plättar av plan mark som finns mellan vatten och berg, ligger vackra gårdar insprängda, ofta högt upp på bergssidorna.

Det är lätt att föreställa sig hur svårt det tidigare måste ha varit att förflytta sig landvägen mellan de olika dalarna. Numera är det lättare sedan vägtunnelarna gjort sitt intåg genom de norska fjällen. Längs E16 som vi färdades på mot Voss, finns bland annat Lærdalstunneln, som med sina 24,5 kilometer är världens längsta. Den invigdes år 2000 och förbinder Lærdal och Aurland med varandra och ersätter en färjeförbindelse på Sognefjorden.

Voss ligger bara sju mil nordöst om Bergen som är Europas regnigaste plats med runt 2 250 millimeter nederbörd per år. Därför vore det inte speciellt förvånande om vi skulle tvingas genomlida en vecka med bara regn. Det öste ner under resan, men när vi kom fram klarnade det upp.

Nackdelen med att åka i september är att vattennivåerna vanligtvis är låga, vilket gör många älvar tråkiga och grunda. Fördelen är att många av de svårare älvarna som går i djupa kanjoner går att paddla. Voss är inget Mecka för nybörjare, utan nästan alla älvar i området går upp till klass fem på den internationella forsgraderingsskalan som går från ett till sex. Klass fyra kan sägas vara mycket

DÄR UTE

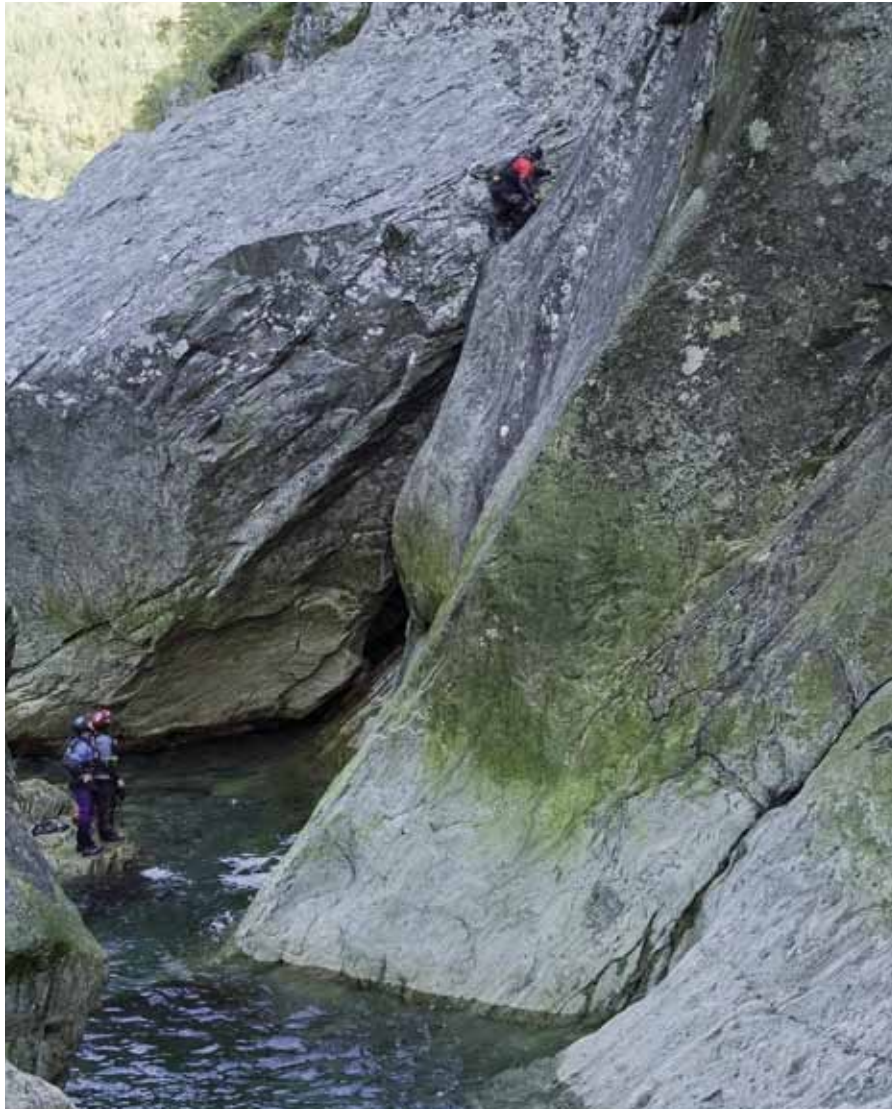
EN STOR DEL AV LEGENDEN KRING DENNIS UPPSTOD 2001, NÄR HAN BLEV DEN FÖRSTE (OCH TROLIGTVIS SISTE) ATT PADDLA DE BERYKTADE RÖAFALLEN I NORGE.

svår paddling och klass fem extremt svår. Klass sex är i princip ofarbar, förutom för mycket erfarna experter under gynnsamma förhållanden och vid exakt rätt vattennivåer.

Efter en god natts sömn i tält började vi den första dagen med att värma upp på nedre Myrkdalselvi som normalt är klass 5-6, men vid detta låga vattenstånd var betydligt lättare. Nästa dag fortsatte vi med Raundalselvi som är den största klassikern i närheten av Voss. Här finns så många sektioner att det nästan går att tillbringa en hel vecka bara på denna älv. Vi började med den fina Reimegrändsektionen. Trots att temperaturen kröp under nollan nattetid blev det 15-20 grader varmt mitt på dagen och mot alla odds var himlen klarblå och molnfri. Efter paddlingen kunde vi sitta och njuta av lunchen i solen med bar överkropp.

Eftersom hösten var på väg blev det snabbt mörkt. Varje kväll satt vi i lägerledens värmande sken, berättade paddlingshistorier och drömde om nya älvor och nya turer. Med Dennis i sällskapet hade vi aldrig tråkigt. Med sin osannolika kombination av bred värmländska spetsad med många norska ord, var han gruppens givne komiker, alltid med glimten i ögat.

Eftersom Dennis själv sysslat en hel del med olika typer av klättring och är expert på canyoning, en aktivitet där man klättrar och simmar nedför forsar och hoppar utför vattenfall, tycker han speciellt om trånga otillgängliga kanjoner där hans kunskaper kan komma till användning. Därför hade snacket om Marinerjuvet börjat redan i bussen på väg mot Norge. Juv är samma sak som kanjon på norska och innebär ett parti där älven forsar fram mellan branta bergväggar. Nedre Raundalselvi eller Marinerjuvet, som det också kallas, fick sitt namn efter en svår olycka där en grupp på sex brittiska marinsoldater bestämde sig för att paddla ner med gummibåt när det var högt vattenstånd. Fyra av dem drunknade och bara två överlevde färden. Sträckan är en solid klass fem, men finns med i guidebo-

OVAN Stefan och Jonas väntar på att Dennis som siste man ska fira sig ner i Meringajuvet. NEDAN Dennis Franzén laddar på utför ett tufft fall på Myrkdalselvi.

COMMENCAL - DITT NÄSTA ÄVENTYR!

Franska Commencal gör cyklar i absolut toppklass och flera av modellerna är vinnare i olika tidningstester. Här är några godbitar ur årets sortiment.

COMMENCAL BABYLON 2

Vi har ett brett sortiment av cyklar, som alla säljs med Livstids Servicegaranti. Här på bild, en stilren hybridcykel med pålitliga skivbromsar. För dig som vill ha en mångsidig cykel, som samtidigt kan inbjudas till ett träningspass på din väg till jobbet. 8.000 kr

COMMENCAL SUPERNORMAL

Söker du äventyr i skog och mark, eller kanske mäta dina krafter i något MTB-lopp? Klassisk modell som snabbt tar dig dit du vill. 17.000 kr

COMMENCAL SUPREME 2

Köra fort nerför är hur kul som helst, ger en oslagbar adrenalinkick! Se bara till att du har en cykel som är tänkt för ändamålet. 23.000 kr

COMMENCAL

WWW.COMMENCAL.COM

DISTRIBUTION I SVERIGE
AV CYKLOTEKET I STOCKHOLM.
08-5454 0200. WWW.CYKLOTEKET.SE

Dennis blev tvungen att först hoppa utför fallet, simma över och sedan klättra tillbaka runt för att nå kajakerna.

ken och paddlas regelbundet av erfarna forspaddlare.

Förutom Dennis var vi alla lite nervösa inför det beryktade Marinerjuvet, men paddlingen gick bra och utan incidenter. Detta innebar att vi sedan bara hade en planerad sektion kvar att paddla på Raundalselvi – Meringajuvet, även kallat Rastalii – den allra djupaste och mest svårtillgängliga delen av Raundalselvis kanjon. Dennis hade bara paddlat denna sträcka en gång för många år sedan och då hade hans vän Einar brutit ett revben.

Den listas inte ens i guideboken eftersom den innehåller flera ofarbara forsar, varav en av dem i princip kräver full klättrrustning i form av rep och selar för att ta sig förbi. Enligt Dennis var det bland det bästa han paddlat.

MERINGAJUVET

Det var med spänd förväntan som vi till slut paddlade ner i denna kanjon. När vi passerade den punkt där vattnet skar ner mellan de höga bergväggarna, visste vi att det inte fanns någon återvändo.

VID HORIZONTLINJEN FÖRSVANN VATTNET ÖVER EN KANT. DETTA VAR DET SISTA KRUXET OCH DET SÅG UT ATT VARA ETT GANSKA HÖGT VATTENFALL.

Vi avverkade flera spännande forsar och bäringar, inklusive den spektakulära sjumetersfirningen innan vi kom fram till en horisontlinje där vattnet försvann över en kant. Detta var det sista kruxet och det såg ut att vara ett ganska högt vattenfall.

I mitten av fåran fanns en liten klippa och sedan delade vattnet sig i två fåror, till vänster och höger. Vi hade fått tips av några lokala paddlare att välja den vänstra kanalen eftersom vattnet var lågt. Problemet var bara att den stupbranta klippväggen på den vänstra sidan gjorde det omöjligt att reka fallet på nära håll.

Att köra det osett vore både farligt och skrämmande. Därför simmade Dennis och jag ut till klippan för att därifrån inspektera fallet. Vår tanke var att jag skulle paddla först, för att sedan kunna fotografera de andra nedifrån. Väl på plats insåg jag att klippan var den bästa vinkeln att fota ifrån.

Stefan fick därför förmånen att enbart utifrån Dennis instruktioner köra kajakerna osett utför fallet. Svårigheten låg i att vattnet i princip gjorde en 90-graderssväng precis innan fallkanten, men han klarade det utan problem, satte linjen klockrent och landade säkert i poolen nedanför.

Nu var det Jonas tur att paddla. Jag hade kameran i högsta hugg och lyckades fånga honom perfekt mitt i fallet, samtidigt som Stefan syntes nedanför i samma bild. Jag tänkte direkt att detta skulle kunna bli årets forspaddlingsbild. Men nedanför mig hade Jonas fått problem, han gick runt och sögs fast i baksuget till fallet. Efter att ha kämpat utan att komma upp med eskimåsvängen ryckte han kapellet och simmade. Dennis drog in honom med en lina och därefter kunde han simma ner till Stefan som fiskade upp honom och utrustningen.

Nu var det jag och Dennis kvar på klippan och plötsligt insåg vi att vi i all hast begått ett misstag. Genom att låta Stefan och Jonas paddla först hade vi ingen på land som kunde hjälpa oss tillbaka upp till kajakerna. Vi försökte simma tillbaka samma väg som vi hade tagit oss dit, men det var omöjligt, eftersom det var motströms. Det gick heller inte att klättra

I Meringajuvet finns flera farliga ofarbara passager där man måste bära kajakerna och klättra förbi.

upp ur vattnet någonstans eftersom det var släta klippor överallt. Vi var strandade.

Dennis hade som vanligt en lösning. ”Jag hoppar ner och simmar över till andra sidan och klättrar runt”. Med ett kraftfullt språng kastade han sig ut i luften och landade i poolen långt där nere. Han klättrade tillbaka runt vattenfallet till den plats där vi lämnat kajakerna. Dennis kastade sedan över ett rep till mig så att jag också kunde ta mig tillbaka. Utan missöden paddlade vi därefter själva fallet och hela gruppen kunde återsamlas nedanför.

Det var ett gäng trötta men väldigt lyckliga paddlare som släpade upp sina kajaker till vägbron vid upptaget. Vi hade klarat det. Turen som funnits i våra bakhuvuden hela resan var avklarad. Den kvällen smakade ölen och maten extra gott vid lägerelden. Hela veckan hade vi dessutom haft kanonväder med sol och klarblå himmel varenda dag. Det hade blivit en fantastiskt lyckad tur.

Efter att ha paddlat ett flertal seriösa turer med Dennis de senaste åren anser jag att hans rykte om att kasta sig handlost utför vad som helst, utan tanke på säkerhet, är oförtjänt. Visst är han en smula galen, men å andra sidan, vem är inte det? Han är också villig att acceptera relativt höga risker, men det är inte detsamma som att sakna medvetenhet. Tvärtom, är min egen erfarenhet att Dennis tar säkerheten på största allvar. Han är utan tvekan en av landets mest kunniga och skickliga när det kommer till räddningsaktioner i strömmande vatten.

Två dagar efter att vi tagit oss igenom Meringajuvet, fann jag mig själv fastklamrad tio meter upp på en klippvägg, med älven Jostedøla under mig. Jag hade erbjudit mig att frivilligt försöka friklättra upp ur kanjonen för att reka ett svårt fall. Jag var helt osäkrad och hade fastnat på ett krux jag inte kom förbi. Samtidigt insåg jag att det var ännu svårare att klättra tillbaka nedåt.

Räddaren i nöden blev som vanligt Dennis. Han hade under tiden, längre uppströms, hittat ett enklare ställe att klättra upp. Efter några minuters väntan, fastklamrad på väggen, kunde jag ta emot ett rep från honom och bli uppdragen.

Säga vad man vill om den galne värmlänningen från Mora, men en sak är säker, om jag skulle hamna i knipa i en livsfarlig klass 5-fors i en djup kanjon, finns det ingen annan än Dennis jag hellre skulle se i andra änden av repet.

Var skriver man på för nästa Norgetur? ☺

LARS LARSSON ÄR FÖRE DETTA LANDSLAGSPADDLARE I FREESTYLE OCH CHEFREDAKTÖR PÅ PADDLING.

GET OUT
www.getout.se

Njut Nya **NeoAir** från 1150:- från ThermARest

Downmat Pump Exped, nu med inbyggd... från 1295:-

Summerlite kloskvälar från USA från 2900:-
WESTERN MOUNTAINIERING

Zensor upgraderat & nytt i syntet från 1195:-

www.getout.se
0380-371770